

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Філософський факультет
Кафедра політології
Міжнародний центр громадянської політології

НАУКОВІ ЗАСАДИ ОБ'ЄКТИВНОСТІ І СУБ'ЄКТНОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

**Збірник тез і матеріалів доповідей
Міжнародної наукової конференції
(24-25 квітня 2017 року)**

в рамках

«Днів науки філософського факультету – 2017»

Київ-2017

УДК 342.71

ББК 66.011.6

3-41

Головний редактор - д. філос. н., проф. Ф. М. Кирилюк

Науковий консультант - д. політ. н., проф. В. Ф. Цвих

Відповідальний секретар - В. М. Мельник

3-41 Збірник тез і матеріалів доповідей Міжнародної наукової конференції «Наукові засади об'єктивності і суб'єктності громадянського суспільства» (м. Київ, 24-25 квітня 2017 року) в рамках «Днів науки філософського факультету - 2017». / за заг. ред. проф. Ф. М. Кирилюка. - Київ: Міжнародний центр громадянської політології при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, 2017. - 95 с.

Конференція «Наукові засади об'єктивності і суб'єктності громадянського суспільства» - перший публічний захід новоствореного Міжнародного центру громадянської політології при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Пропонований збірник тез і матеріалів доповідей відображає вихідні наукові позиції МЦГП, відкриває дискусію з приводу вживання поняття «громадянська політологія», знайомить читача з останніми між-дисциплінарними дослідженнями в сфері теорії та історії громадянського суспільства.

Відповідальність за зміст опублікованих матеріалів, точність наведених фактів, цифр та географічних назв несуть автори.

Видано за сприяння наукового журналу «Аннали юридичної історії», ISSN 2520-2553

Збірник індексується в Google Scholar

© Колектив авторів, 2017

© Міжнародний центр громадянської
політології при КНУ ім. Т. Шевченка, 2017

© Редакційно-видавниче оформлення.

Науковий журнал «Аннали юридичної історії», 2017

ISSN 2520-2553

О. К. СКАЛЕНКО

кандидат технічних наук, провідний науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії» НАН України, академік Міжнародної академії інформатизації при ООН, член Асоціації футурологів РФТ, президент Міжнародного фонду «Єднання»
(Київ, Україна)

ГЛОБАЛІСТИКА ВСЕСВІТНЬО-ІСТОРИЧНОГО ПРОЦЕСУ В СИСТЕМІ «ЛЮДИНА, ЕКОСФЕРА ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЯ СВІТУ»

Перш за все нами були зафіксовані новітньо-історичні реалії сучасного розвитку, особливо на перетині ХХ-ХХІ століть, які яскраво і цілком переконливо продемонстрували феноменальну тенденцію так званої *глобалізації* практично в усіх без винятку сферах людського життя. Це змусило не тільки науковців, але й прагматиків значно уважніше придивитись до унікальних за імперативною невідвротністю реальних *глобалізаційних хвиль* на всесвітньому соціо-культурному і політико-економічному просторі [1].

Нашими загальносистемними дослідженнями зафіксована також реально практично *усталена синхронність* процесів, слід так визначити, *революційного підняття саме інформаційних технологій та відповідно прискореного розповсюдження інформатизаційно глобалізуючих знань*, які феноменально найочевидніше постали в *географічному вимірі*. З цього приводу доречно сказати, що сучасні глобалізаційні хвилі за своєю масштабністю нагадують деякий варіант «всесвітнього потопу». І мабуть вже немає на нашій планеті людей, які б тією чи іншою мірою не відчули специфічних *«поштовхів трансінформаційної глобалізації»* та певним чином на них не зреагували [2].

Узагальнюючий розгляд також переконливо показав, що сучасний період цивілізаційної історії на перетині століть - це не тільки апогей *всесвітньої науково-технологічної революції*, але й час безпосереднього усвідомлення людьми *360-*

*ротного планетарно-системного, а краще - глобальносистемного зв'язку, який, до речі, окрім технологічних успіхів чітко фіксує планетарно впливові негативи розвитку, особливо в **екосфері** (економіка та екологія).*

Таким чином, революційні досягнення в області інформаційних технологій та синхронність їх появи разом з невідворотним підйомом глобалізаційних хвиль, а також ефект дещо *відкладеного* за часом, але вже чіткого **усвідомлення наукою взаємозв'язку цих феноменів**, дозволяє нам зробити висновок про фундаментальну роль та вирішальне значення **ресурсу інформаційних знань** в процесах цивілізаційного й соціально-економічного розвитку людства. Тут ми маємо на увазі знання, що мають здатність бути знаково закодованими і модульно збереженими на інертних щодо їхнього змісту речовинно-енергетичних носіях, взаємно технологічно передаватись та практично використовуватись в усіх процесах людської діяльності.

Отже, поглиблено підходячи до питання визначення сутності поняття «глобалізація» саме з загальносистемних позицій, передусім зафіксуємо, що «корінний зміст», тобто **фундаментальна сутність глобальності** взагалі, полягає саме в її **об'єктивно необхідній всезагальності**, що виявляються в *непорушних законах природи, які треба лише відповідним чином пізнавати та неухильно дотримуватись*. При цьому наголосимо, що окремі спроби прагматиків усвідомити сенс феномена глобалізації з філософської точки зору лише заштовхують в глибину цю методологічно важливу проблему. В результаті ми маємо певну еkleктику, яка в свою чергу **породжує кризонебезпечну концептуальну плутанину**. Виявлена ситуація є дуже несприятливою для так званих перехідних суспільств, зокрема для молодшої Української держави [2].

Таким чином, наші загальносистемні дослідження показують, що людські спільноти як у **світо-цивілізаційних** так і в **національних вимірах** існують, розвиваються і удосконалюються насамперед на основі **інформаційного су** як **глобально ключових та об'єктивно орієнтуючих знань про закономірності перебігу природних процесів**.

Взагалі, будучи *генетично, гносеологічно й методологічно єдиним пред-*

ставником *єдиного*, об'єктивно існуючого світу, інформаційні знання виступають в житті людей також *єдиним*, але *ідеальніш важелем активнотворчого цілепокідання в усіх системах праці, пріоритетно-стратегічним г а р а н т о м особистаісного та суспільного поступу*. Саме на цих підставах, в загальноісторичному та загальноцивілізаційному планах, а також з урахуванням актуально існуючих реалій і тенденцій світового розвитку, можна стверджувати, що *людство взагалі та й кожне людське суспільство має чіткий фундаментальний вимір - воно за своєю сутністю г л о б а л ь н о - і н ф о р м а ц і й н е*.

I. Виходячи з того реального факта, що усі без виключення процеси людської праці об'єктивно закономірно мають бути *ідеально і{ілеспрямованими та доцільними*, *суб'єкт трудового процесу* також необхідно закономірно потребує *ідеального ресурсу*, який забезпечує формування відповідної до потреб *м е т и*, яка безумовно є лише *формально ідеальною*, але щоб бути реально-здатною вона повинна бути *об'єктивно орієнтуючою*. Отже, закономірним й винятково єдиним *ресурсом як ідеальніш субстратом* покладання ідеальних трудових цілей є *інформаційні знання про непорушні закономірності перебігу природних процесів*, які здобуваються в *процесах суб'єкт-об'єктної взаємодії*. Тобто, це - *глобально ключова функція інформаційного ресурсу*.

II. Оскільки всебічно ефективна соціально-економічна діяльність *суб'єкта* реалізується виключно в цілеспрямованих трудових системах, в яких *об'єктивно цілеспрямовуючим чинником є феномен доцільної інформації*, то *безумовно найважливішою функцією інформаційного ресурсу є заснування систем праці*, отже - *функцією бути г л о б а л ь н о єдиною інформаційно-цільовою основою* діяльності та розвитку'. Тобто - це власне *систем о-створююча* функція інформаційних знань.

III. Враховуючи, що суспільно організоване господарювання, як глобально системний соціально-економічний процес, за своєю структурою складається з доцільно спрямованих трудових етапів та операцій, кожний з яких є лише *підсистемною* складовою послідовної ієрархії конкретних цільових дій, то, влас-

не, *загальносистемне управління процесами діяльності та розвитку при н ц и п о в о* можливе лише на основі *функціонально необхідного, але ідеального по-суті інформаційного ресурсу*. Тобто - це *прямий і зворотний, цілеформуючий та цілереалізуючий, отже глобалізуючий самоуправлінський зв'язок* в усіх без винятку системах людської праці.

Таким чином, якщо *трансінформаційно сформована мета як закон, всезагально*, тобто як по-горизонталі так і по-вертикалі, пронизує всю структуру кожного трудового процесу, кожної системи людської життєдіяльності, то власне *ідеально-інформаційний ресурс* людської праці і розвитку набуває статусу не просто *глобального*, а й *універсального об'єктивно та суб'єктивно г л о б а л і з у ю ч о г о ч и н н и к а*.

Далі зауважимо, що ще не зовсім усвідомленим у нас залишається питання власне про *рушійні сили процесів* в методологічно повній й праксеологічно цілісній соціально-економічній системі. З цього приводу згадаємо *крилатий вираз сучасності - «інформація править світом»*, який за нашою *системно-інформаційною методологією* здатен привести нас до розуміння процесів людської діяльності в їх *глобально-комплексній цілісності*. Адже переважаюча активність суб'єкта в цій взаємодії переконливо свідчить не тільки про його творчу природу, але й про те, що *людина творча є принципово єдиною рушійною силою усіх трансінформаційних процесів*. Природно, але обмежено володіючи феноменом *«свободної волі»*, людина -*трансінформаційний суб'єкт* праці, також має *принципову можливість як позитивно*, так і почасти *помилково-негативно змінювати цільову спрямованість своєї активності*, починаючи від неадекватного пізнання об'єктів, некомпетентних дій - до цілком *усвідомленої дезінформаційної діяльності*. Цей букет *«цільового злому»* в процесах діяльності історично *«процвітав» завжди*, але надінтенсивної сили він набув в останні століття™ за часів так званого *індустріального суспільства*. Зокрема, в процесах формування окремих держав та наддержав, науково-технологічних проривах, завоюваннях чужої і відстоюваннях своєї власності, а також в усіх інших конфліктах силового характеру своїм *«переднім фронтом» в найглибиннішій основі*,

пріоритетно і глобально мали інформаційно-інтелектуальну підготовку та психоінформаційну спонуку.

Таким чином сьогодні, тобто в часи інтенсивного переходу розвинених країн до так вже названого *постіндустріального або інформаційного суспільства*, став зовсім очевидним факт *глобального, як по вертикалі так і по горизонталі*, впливу ресурсу інформаційних знань на процеси розвитку. Отже, настав час визначити *провідну роль і чільне місце* цього ресурсу в процесах ефективної діяльності й побудови безпечного, гармонійно влаштованого життя. Відтак, з прийнятої нами *глобальносистемної (загачьносистемної) точки зору* в людському житті існують *два глобалізуючих чинники*'.

А. *Об'єктивно орієнтуючий (туансінфоумаційний)* - це генетично й методологічно, тобто *г л о б а л ь н о єдиний чинник*, що практично функціонує по суті в якості *необхідного та повноважного представника природних закономірностей* перебігу усіх без виключення світових процесів. Отже, це власне *абсолютний глобалізуючий чинник* як *найглибинніша основа, ресурс і важіль системного управління реальними соціокультурними та світогосподарськими процесами.*

Б. *Людський (суб'єктивний або психоінфоумаційний) чинник*, що *природно та необхідно функціонує в соціально-економічному житті як єдина гуманітарна основа і єдиний першорумій соціально організованих процесів.* Тобто, це *відносний глобалізуючий чинник системного управління конкретнішої соціокультурними та світогосподарськими процесами.* Саме тому *всезагальний або глобальносистемний механізм реалізації цих процесів слід визначити як туан с-п сих о-ін форм ані йн о-техн ол огі чни й*, отже, як *соціокультурно, економічно та гуманітарно об'єднуючий соціум на основі інформаційного ресурсу.* Тут наголосимо, що *людський чинник принципово може бути реально дієдатим лише на основі абсолютно глобалізуючого фактора.* тобто на *основі об'єктивних закономірностей природи*, навіть якщо ці дії мають недостатньо усвідомлений, некомпетентний, аморальний або кримінальний характер.

Література:

* Глобальна інформаційна основа постіндустріального розвитку. Авторська доповідь Римському клубові. - К.: Міжнародна Асоціація «Україна-Римський клуб», 11.03.1994. - 30 с.

2. Скаленко А. К. Глобальные резервы роста: информация + интеллект + инновации. Научная монография. - К.: Интеллект, 2002. - 428 с.